

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

11 An lex obligare possit graüter in materia leui.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

enim, dum est Dei inimicus, & poenā aternā dignus, potest esse dignus remissione poenae temporalis. Quamvis ergo ad lucranda indulgentiam requiratur status gratiae, non tamen requiritur, ut opus praescriptum ponatur, vel ex fine honesto, vel sine fine malo, sed satis est quod simpliciter ponatur; alioqui, neque satisfaceret Ecclesiae praeccepto de audiendo Sacro per auditionem Sacri ex fine venialiter, vel mortaliter malo, quod tamen omnes communiter admittunt.

Q V A E S T I O XI.

An Lex obligare possit graviter in materia levi.

C A S V S.

CVM in quadam Diocesi, furtum esset sub excommunicatione prohibitum; & Clericis etiam sub poena excommunicationis prohibitum esset, gestare comam, & mendacia proferre. Clericus quidam illius Diocesis, acum Caio Sartori abstulit, ex cuius ablatione Sartor notabile damnum passus est; & insuper comam gestavit, ac in contemptum Episcopi, plura mendacia iocosa protulit. Quæritur; an, & in quot excommunicationes inciderit.

SUMMARIVM.

- 1 Proprius legis effectus, est obligatio.
- 2 Censuragrauis, non incurritur nisi ob culpam grauem.
- 3 Clericus Sartori unquam acum surripiens, censuram non contraxit.
- 4 Ablatio acus, non est culpa grauis in genere furti.
- 5 Clericus, nec propter mendacia iocosa incidit in censuram.
- 6 Mendacia illa, non sunt actio externa sufficiens ad mortale.
- 7 Clericus, comam gestando, censuram incurrit.
- 8 Gestatio comae, ratione alicuius circumstantia, potest esse culpa grauis.
- 9 Proiectio lapidis in Clericum, quando ad censuram sit sufficiens.
- 10 Ablatio acus Sartori, quando sit sufficiens ad censuram.
- 11 Gestatio vestis breuis, potest esse sufficiens respectu Clerici.
- 12 Et silentij violatio respectu Religiosi.
- 13 Quenam huius rei sit ratio.
- 14 Prolatio heresis, quando censura subiacet.

RATIO.

RATIONES DVBITANDI.

2 Certum est, proprium legis effectum esse, subditos ad sui obseruantiam obligare, hanc enim vim habet lex à potestate, ac voluntate Legislatoris; sicut proprius contractuum effectus est, obligare contrahentes. Difficultas solum est circa modum obligandi; an scilicet Lex obligare possit grauitè in materiâ leui.

3 Certum est autem, censuram grauem, qualis est excommunicatio maior, nisi ob culpam grauem, ac mortalem, incurri non posse; pœna enim, vt sit iusta, debet esse proportionata delicto, ac culpa; culpæ autem veniali, ac leui non est proportionata pœna grauissima, qualis est excommunicatio maior.

4 Hinc iam oritur ratio dubitandi; Nam Clericus, auferens acum Sartori mortaliter peccauit. Ergo incidit in excommunicationem contra fures latam. Similiter, dum plura mendacia iocosa protulit in contemptum Episcopi, mortaliter peccauit. Ergo etiam propter illa, incidit in excommunicationem. Quia verò comam gestare, ex se, neque venialiter est malum, sed aliquid omnino indifferens, videtur, comam gestando, mortaliter non peccasse, & consequenter neque in excommunicationem, propter hoc, incidisse.

RESOLVTIO I.

5 Respondetur tamen primò; Clericum, propter furtum acus, in excommunicationem non incidisse; *Suar. d. 4. s. 6. & lib. 3. de legib. c. 25. num. 3. Nau. c. 17. num. 4. Filliuc. tract. 11. cap. 6. quæst. 4.*

& tract. 12. cap. 1. qu. 8. Sayrus lib. 1. cap. 17. num. 8. Coninch. d. 13. dub. 8. num. 66. Reginald. lib. 9. num. 167. Salas de legib. d. 10. s. 9. num. 64. & d. 16. s. 9. in fine Sanch. de matrim. lib. 9. d. 32. num. 29.

Prob. quia, vt per actionem aliquam incurratur excommunicatio, vel alia pœna grauis, requiritur, vt actio illa sit culpa grauis, in genere culpæ prohibitæ; in eo enim genere debet habere proportionem cum pœna; ablatio autem acus, non est culpa grauis in genere furti; quod solum per illud decretum, erat prohibitum; semper enim est ablatio materiæ paruæ, ac leuis, sed solum in genere, iniustitiæ, quia verè, per tale furtum, intulit damnum graue. Ergo propter acus ablationem, incurrere non potuit excommunicationem latam contra fures. Si tamen excommunicatio lata esset contra iniustos damnificantes, tunc in illam incidisset, quia talis ablatio in genere iniustæ damnificationis, est culpa grauis, ideoque sufficiens ad excommunicationem incurrendam.

RESOLVTIO II.

Respondetur secundò. Clericum, nec propter mendacia iocosa, quamuis in Episcopi contemptum prolata, in excommunicationem incidisse.

Prob. Quia quamuis, ratione contemptus, fuerint peccata mortalia; adhuc tamen secundum se considerata, & seclulo contemptu, non sunt actio externa sufficiens ad peccatum mortale, & ad culpam grauem in genere mendacij; Ad censuram autem grauem incurrendam, requiritur, vt actio ipsa externa, quæ prohibetur, secundum se considerata,

I 2

sit

fit sufficiens ad culpam grauem; cum enim hæc sola proprie prohibeatur, ac puniatur, consequenter hæc etiam sola, & secundum se considerata, proportionem habere debet cum pœna; non enim punitur internus contemptus, sed ipsa mendacia. Cum ergo hæc, ex se, semper sint materia leuis, nec sufficiens ad mortale in genere mendacij, consequenter, neque erunt sufficientia ad excommunicationem incurrendam.

RESOLVTIO III.

9 **R**espondetur tertio. Clericum, comam gestando, in excommunicationem incidisse. *Sacchez lib. 1. sum. c. 4. nu. 4. Suarez lib. 3. c. 25. num. 4. Vasquez 1. 2. d. 158. c. 6. num. 60. Azor. par. 1. lib. 5. c. 6. quest. 5. Becanus tract. 3. c. 6. quest. 3. num. 6. Reginaldus, & Valentia locis cit.*

10 **P**rob. quia, quamuis gestare comam, non sit actio, de se, neque mortaliter, neque venialiter mala, sed omnino indifferens; fieri tamen potest culpa grauis, vel ratione alicuius circumstantiæ, v. gr. ratione scandali, vel ratione finis intenti à Superiore prohibente, si Superior, v. gr. intendat, vt sic magis seruetur honestas, ac decencia status clericalis. Ad censuram autem incurrendam, sufficit, quod actio externa prohibita, ex aliquo capite, sit culpa grauis, sic enim habet proportionem cum pœna.

COROLLARIA.

11 **C**olligitur ex dictis primo; Eum, qui, dum Clericus transfret per viam, ex

odio, ac praua voluntate, lapidem de fenestram protexit, vt illum occideret, sed casu leuiter solum tetigit, excommunicationem non incurrisse; quia actus ille externus, non fuit ex se sufficiens ad mortale, licet affectus internus, non fuerit mortaliter malus. Censura autem non incurritur propter affectum internum, sed propter actionem externam; Sicut enim hæc est, quæ proprie prohibetur, ac puniatur, ita hæc est, quæ proportionem habere debet cum pœna. *Valentia to. 4. d. 7. quest. 17. par. 15.*

Secundo; Si, dum Clericus acum¹² Sartori abstulit, alij eius socij, alias res leues abstulissent, quæ tamen simul sumptæ essent sufficientes ad constituendam materiam grauem; in hoc casu, Clericum incursum excommunicationem contra fures latam; quia, licet ipse rem leuem abstulisset; fuisset tamen particeps furti, quod ab alijs commissum fuisset, & acceptum simul cum alijs, constitueret furtum graue. Similiter excommunicationem incurreret latam contra iniustos detentores, qui materiam leuem alicui auferret, ignorans, eidem ablatam fuisse aliam materiam, quæ simul cum illa constitueret materiam grauem, si postquam cognouit rem ab alijs ablatam, non restitueret, quam ipse abstulisset; quia quamuis res ab eo ablata, secundum se spectata, esset leuis, accepta tamen simul cum ablata ab alijs, constitueret materiam notabilem, & graue damnum Domino inferret; ideoque eam non restituere esset culpa grauis. Si tamen vnus ex illis restitueret, eaque restitutione facta, materia ab alijs retenta non remaneret amplius notabilis, ex com.

communicationem non incurreret, rem ablatam non restituendo, quia detentio illa tunc non esset mortaliter mala, nec causa grauis damni.

13 Tertiò; Clericum, qui vestem, vsque ad genua non gestaret in Diœcesi, in qua hoc præcipitur sub pœna suspensionis à Diuinis, suspensionem incurrere; quia, licet non gestare vestem, vsque ad genua, non sit ex se malum graue; posita tamen Superioris prohibitione, fit malum graue, ratione finis ab eodem intenti; quatenus talis gestatio per præceptum ordinatur à Superiore ad status decentiam, ac honestatem seruandam, qui finis est sufficiens ad reddendam transgressionem mortaliter malam, & consequenter obnoxiam suspensioni.

14 Quartò; Si Superior Religiosus, sub mortali, vel sub pœna excommunicationis, hoc, vel illo tempore, silentium præcipiat, peccare mortaliter Subditum, & in excommunicationem incidere, si illud non seruet: quia, licet seruare silentium, sit aliquid ex obiecto leue; fit tamen graue ex circumstantijs concurrentibus, quas Superior spectat, & Subditi sæpe ignorant, & eius obseruantia tali, vel tali tempore, valde conferre potest ad bonum commune Religionis. *Suarez tom. 3. de relig. lib. 10. c. 9. num. 9.*

15 Constat ergo; actionem ex se indifferentem, posse esse materiam prohibitionis, ac pœnæ grauis, quamuis culpa, ex se leuis, ac venialis, non possit; Quia culpa leuis, sicut per prohibitionem non constituitur in ratione culpæ, ita constitui non potest in ratione culpæ grauis. Contra vero, actio indifferens,

cum per prohibitionem constituatür in ratione culpæ, poterit etiam constitui in ratione culpæ grauis.

Ratio autem à priori. Cur actio ex se 16 indifferens, per præceptum, vel prohibitionem constitui possit in ratione culpæ, est; quia actio illa, cum ex se sit indifferens, est ordinabilis ad aliquem finem honestum; si ergo actio per præceptum Superioris ad illum ordinetur, per talem ordinationem extrinsecam actualem participat honestatem finis à Superiore intenti, & consequenter actio illi opposita inhonestatem, ac malitiam iuxta mensuram oppositionis, quam habebit cum tali fine; sicut enim veracitas, propter ordinationem, & vtilitatem intrinsecam, quam habet in ordine ad commercium humanum conseruandum, est intrinsecè honesta, & mendacium propter intrinsecam oppositionem cum eodem commercio, est intrinsecè malum; ita actio ex se indifferens, propter extrinsecam ordinationem, & vtilitatem ad finem honestum à Superiore intentum, fit honesta, & actio opposita, propter extrinsecam oppositionem cum eodem fine, fiet mala, ac inhonesta: & sicut mendacium est ex se graue, vel leue prout notabiliter, vel leuiter opponitur commercio humano; ita actio externa, posito præcepto, erit peccatum graue, vel leue, quatenus notabiliter, vel leuiter opponetur fini à superiore intento. Hoc autem iudicandum erit ex circumstantijs, & in hoc standum erit iudicio prudentum.

Quintò; Eum, qui exterius hære- 17 sim profert, sed interius bene sentit, non subiacere excommunicationi contra hæreticos lata. Tum, quia hic

vere non est hæreticus. Tum quia, excommunicatio lata est contra actionem externam, habentem malitiam hæresis. Ad censuram enim incurrendam necessario requiritur, ut actio externa habeat malitiam, sub censura prohibitam. Prolatio autem externa hæresis, sine animo interno, non habet malitiam hæresis, quæ est malitia prohibita.

18. Sexto. Quamvis probabile sit Eum, qui habens actum internum hæresis, & præuidens periculum illam ore proferendi in ebrietate, voluntariè se inebriat; & in ebrietate hæresim illam profert, incidere in excommunicationem contra hæreticos latam. Tum quia, in hoc casu, prolatio externa hæresis videtur habere malitiam hæresis, cum procedere videatur ex actu interno hæresis, saltem indirectè, quatenus præuidens periculum, illud non vitauit. Tum quia, si in ebrietate committeret homicidium ante ebrietatem præuisum, aut Clericum

percuteret, excommunicationem incurreret, si lata esset contra homicidas, vel contra Clericorum percussores; quia committeret verissimum homicidium, aut vere percuteret.

Probabilius tamen videri, quod non incurreret; quia excommunicatio imposita videtur, non ob hæresim materiale, qualis est propositio hæretica in somnis prolata, sed ob formalem. Neque est eadem ratio de homicidio, aut Clerici percussione, in ebrietate, contingente. Nam ipsum homicidium, & Clerici percussio, per se, ac directè, sub excommunicatione essent prohibita. At hæresis prolatio, non est prohibita per se, sed solum quatenus procedit ab interna, quæ exterius proditur, ac manifestatur. Ita Sanchez lib. 2. sum. c. 8. num. 24. Duardus in Bulla Cœna quest. 24. nu. 19. Castropal. tom. 1. tract. 4. punc. 3. num. 3. in fine. Suarez disp. 21. de cens. sect. 2. num. 12. & alij apud istos.

Q V A E S T I O XII.

An Lex obliget, etiam cum quocumque incommodo, ac periculo.

C A S V S.

1. **C**VM in Ecclesià quadam Campestri, quæ tamen erat Parochialis, omnes sacræ vestes, noctu furto sublatae fuissent; mane sequenti, qui erat dies Ascensionis Domini, ad Ecclesiam ex locis vicinis multi confluxerant, ut Sacrum audirent; Cumque Parochum precibus flectere non possent, ut sine Sacris vestibus celebraret; enaginatæ gladijs coegerunt. Quæritur; Vtrum Parochus sic celebrans, mortaliter peccauerit.

S. M. M. A.